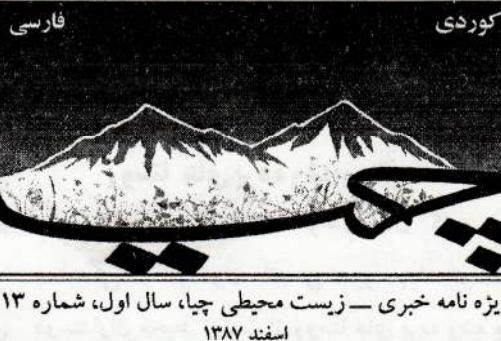


فایل شماره آینده ویژه نامه چیا به مناسب: «روز جهانی آب» می باشد. لذا از علاقمندان خواستاریم که مقالات خود را در این زمینه به دفتر نشریه ارسال فرمایند.



## استقبال از فصل بهار

نگردآورنده: چا

## حق محیط زیست و تعامل بشر!

تخریب و نابودی گذاشت. در این دوره بشر امکان یافت که با تصرفات بی رویه، این «تعادل اکولوژیک» طبیعت را ببرهم زد، و علاوه بر تخریب محیط زیست، آلودگی، آن را نیز موجب شود.

رفتار او در این دوره به گونه ای است که فکر می کند مالک زمین است، نه ساکن آن؛ لذا پیشتر خود را پیروزی به حساب می آورد حتی اگر این پیروزی، تخریب بخشایی از محیط زیست و طبیعت را در پیش داشته باشد. روند این تخریب و آلودگی بر طبیعت غیرقابل تحمل، غیرقابل جبران و غیر قابل بازسازی است، به طوری که طی سال های اخیر به صورت بحرانی بزرگ درآمده و زنگ خطری جدی برای بشر است. در پی این اعلان خطر، دوره سوم در حال شکل گیری است که عصر آگاهی، تعامل و همیزی با طبیعت و محیط زیست می باشد. بشر اینکه به علایم تهدید کننده حیات پی برد است و به خوبی می داند که برای نابودی حیات و زندگی در کره زمین، دیگر احتیاجی به برخوردهای نظامی و به کارگیری سلاحهای مخرب غیرمعارف که آثار تخریبی گسترده دارند، نیست بلکه اگر شیوه زندگی و روشهای تولید و مصرف را تغییر ندهد، به همان اندازه یا بیشتر، نابودی را به دنبال خواهد داشت و اینک نیز در آستانه دوران سوم بر زمین عیان است و چنان هر انسانی را مجدوب این تازگی می کند که بشر را از فکر نو شدن دور می کند! امسال باید با پیشوایزی متفاوت از سالیان گذشته و از رنگ طبیعت به استقبال بهار برویم و با احترام به حق محیط زیست، احترام به حقوق و کرامت انسانی را به آیندگان و نسل نو شکفته خود هدیه کنیم. برای تازه شدن هر چه خواهی کن اما، لاله خود واژگون است، ویرانش نکن!

«انسان از حقوقی بنیادین برای داشتن آزادی، برابری و شرایط مناسب زندگی در محیط زیستی که به او اجازه‌ی زندگی با حیثیت و سعادتمندانه را بدهد، برخوردار است. اورسماء حفاظت و بهبود محیط زیست برای نسل‌های حاضر و آینده را بر عهده دارد.»

اصل اول اعلامیه‌ی کنفرانس سازمان ملل متحد درباره محیط زیست ۱۹۷۲ بی شک اهمیت حق بر محیط زیست که محل تلاقی دو موضوع مهم و مورد بحث محافل حقوقی و ... جهان، یعنی «حقوق بشر» و «محیط زیست» است، بر کسی پوشیده نیست، زیرا حق بر محیط زیست به مثابه‌ی پیش نیازی برای دیگر حقوق بشر است، چراکه برای بهره مند شدن انسان‌ها از این حقوق، فرض بر این است که آنان از حداقل سلامتی و تندرستی برخوردار باشند. بدین ترتیب حق برخورداری از محیط زیست سالم را می توان در بنیادی ترین حق شناخته شده در منشور ملل متحد، یعنی حق حیات یافت.

با بررسی اجمالی سرگذشت انسان، تعامل بشر به عنوان جرئی از طبیعت را می توان به سه مرحله تقسیم کرد: (الف) دوران تسلط طبیعت بر انسان (ب) دوران تسلط انسان بر طبیعت (ج) دوران تعامل و همگرایی انسان و طبیعت.

در دوره اول، محیط زیست به صورت بکر و دست نخورده باقی ماند. در مقایسه با این دوره، دوره‌ی دوم از زندگی انسان را شاید بتوان دوران تسلط انسان بر طبیعت دانست. این دوره، عصر ایجاد تمدن‌های صنعتی است. بشر با دستیابی به صنعت ماشینی و به وجود آوردن کارخانه‌های کوچک و بزرگ، رابطه‌ی خود را با طبیعت متتحول کرد؛ بدین صورت که برای افزایش تولید، منابع بیشتری را مورد بهره برداری قرار داد و در نتیجه صدمات بیشتری را بر طبیعت وارد کرد و در اثر این امر، طبیعت رو به



## به نام خالق طبیعت

پیشاپیش در پیشوایز بهار سرود آماده کنیم، پیشاپیش شادی آماده کنیم، فصل بهار در راه است و این رسم سال های درازی است از این سرزمین.

و اما امروز دغدغه های محافظت و آسیب دیدن در فصل بهار که بیشتر ما دوست داریم از زیبایی‌های طبیعت بهار لذت ببریم، بیشتر از هر چیز ما را به خود مشغول کرده و در فکر راه چاره ایی برای آن هستیم که اگر به رهنماههای کارشناسان و هماهنگ کنندگان دوستدار محیط زیست ارج نهیم، باید توان آن را سنگین پرداخت کنیم اگر با توجهی بیشتر در روزهای گشت و گذار در طبیعت به انبوه جمعیت نظر بیندازیم، درک خواهیم کرد اگر هر یک از ما به اندازه بسیار جزئی زخمی بر پیکر طبیعت بزیم، نه تنها دیگر از جبران آن بر نمی اییم بلکه نابودی را چه آسان بر طبیعت ارزانی داشته ایم امی بینیم سالهایی را که دیگر نه طبیعت و بهار زیبایی که غرور انسانی خود را با آن بیالایم. اما نه، برویم، زیبا برویم در شادی بهار شادمانی کنیم، برویم بوی خوش بهار را برویم و بنوشیم گوارا آب چشم و جویهای زلال کوهستان بیاموزیم بچه هایمان را درسهايی از بهار مادر زمین. و اما باز بهار شهر ما، میهمانان زیادی که اشتیاق این سفره زیبا را در دل دارند. بهار ما شاهد بودن دسته جمعی میهمانان زیادی در شهرمان هستیم که باید احترام شایسته را برای آنها در نظر داشت. که باید اهمیت داد، باید تک تک احساس مسئولیت نمائیم، باید خوشحال بود از بودن میهمانان در کنار ما و بهترین ارمنانها را که محبت در رفتار انسانی است در کوله بار میهمانان بذاریم و برای اشتیاق دیداری دوباره با مهریانی آنها را بدرقه کنیم. میدانیم که میهمانان تصویری از فرهنگ ما را با خود می بند و به دیگران شخصیت مارا معرفی می کنند.

## گوشی جدید تلفن همراه از بطری‌های پلاستیکی آب ساخته شد

(زیستا): شرکت موتوروولا سازنده تلفن‌های همراه موفق شده است از بطری‌های پلاستیکی و دور ریختنی آب که بازیافت شده‌اند، گوشی تلفن بسازد.

MOTO به گزارش ایستا، این گوشی جدید که مدل W233RENEW نام دارد نه تنها از پلاستیک‌های بازیافتی تهیه شده، بلکه اولین گوشی است که از لحاظ کریب خنثی است (آلینده‌های زیست‌محیطی کربنی ندارد).

شرکت موتوروولا از طریق سرمایه‌گذاری‌ها در بخش منابع انرژی احیا شدنی و احیای جنگل‌ها، تلفنهای جدید را تولید و توزیع کرده و به کار می‌اندازد.

در واقع جعبه‌ای هم که حاوی این گوشی است، از مواد بازیافت شده است.

## فلاش چین برای حفظ محیط زیست با مدنیا

کمی، گرمتر شدن هوا، البته نمی‌تواند برای مردم بت بت بدباشد. آنها قرن‌های متمادی است که به دمای ده درجه زیر صفر "هوای بهاری" می‌گویند! یا این وجود، حتی کمتر از نیم درجه افزایش دمای متوسط سالانه (در حد فاصل ۱۹۶۱ تاکنون) برزیستوم این منطقه اثر قابل توجهی داشته است و به همین خاطر دولت چین در طرحی تازه می‌کوشد به حفظ محیط زیست با مدنیا کمک کند. به گزارش رویترز استادزار تبت خبر از اجرای طرحی با اختصاص دو میلیارد دلار اعتبار برای حفظ تنوع زیستی این منطقه داده و ابراز امیدواری کرد این طرح از انقراض گزنه‌های بی نظر گیاهی و جانوری مرتفع ترین منطقه جهان، جلوگیری کند. آب شدن شماری از یخچال‌ها عامل تغییرات اکولوژیک در گستره‌های وسیعی از تبت و دگرگوبی، های ناخواسته محیطی در شماری از زیستگاه‌های این کوه‌های مُدله است. بالارفتن برف نیز عامل دیگری است که باعث می‌شود برخی گزنه‌های جانوری، ناچار به مهاجرت از زیستگاه‌های اصلی خود شوند. توجه رولت چین به این مسائل "گیانگ باپونگاگ" را امیدوار کرده است که از ایجاد یک روند تهافت برای محیط زیست تبت جلوگیری شود.

## بوگزاری مراسم باشکوه درختکاری در روستا های برد و رشه و ینگیجه

در روز جمعه ۱۴۰۷/۱۲/۱۶ مراسم نهال کاری با

خیابانی ظرفتگی و همه‌مو چهشنه هماهنگی و فراخوان انجمن سبز چیا، توسط

کهل و پهليکی تیدا ده‌فرؤشیت. ئەمسالیش

دوستداران محیط زیست از روستا های برد و رشه و

ینگیجه تعداد زیادی از افراد روستا های اطراف

دریاچه زریبار و همچنین طرفداران محیط زیست از

شهر مریوان برگزار شد. انجام نهال کاری در دو

نویت صورت گرفت. نوبت اول: نهال کاری ساعت

۱۰.۱۵صیغ در بلوار برد رشه با شور و شوق حاضرین

شروع شد افراد هر یک با کاشتن نهالی اشتیاق خود

را برای داشتن محیطی سالم نشان دادند.

پس از دو ساعت فعالیت و همکاری خود انگیجه

طرفداران محیط زیست، مراسم نهال کاری با قدر

دانی از هماهنگ کنندگان و شرکت کنندگان به

پایان رسید. نوبت دوم نهال کاری پس از مهمان

نوای و تشریفات نهار از سوی مردم روستای

ینگیجه از مهمانان در ساعت ۲ بعد از ظهر، در دو

جایگاه، شروع شد. جایگاه اول که جاده گذر از

میان روستا برد با درختان ترینی نهال کاری شد.

فعالیت به سوی جایگاه دوم که زیباترین جلوه

همکاری و هماه.گی مراسم روز جمعه را به خود

اختصاص داد، هدایت شد. در این جایگاه هر

خانواده از روستا با قبول مستویت کاشت و

سهیرانگه ران و گله‌بیان همیه له شیوه‌ی دیگری به

ماماله کردندی خلکی له گهل سروشیت ئەو خود گرفت. قابل توجه اینکه استفاده از بهره و

محصول این درختان برای کارهای خیر خواهانه و

صرف امورات روستا در نظر گرفته شده است. انجام

چنین مراسmi زیبا یادآور زندگی یک فرنگی،

است که کارهای دست جمعی و هـ کاری در یک

فعالیت برای نفع عمومی را مقدس می‌دارد. همچنین

گفتگر و حسن حاکم متصرب کر بر مشکلات امروز انسانها

و محیط زیست، بود. کار نهال، کاری پس از دو

ساعت و با تایید کارشناسان انجام شد. حاضرین

برای ادبی احترام، برای اوین نهال کاشت شده

شادی خود را با رقص و آواز شکوفه دادند. قدر

دانی و سپاسگزاری از طرفداران محیط زیست، با

بيانات محمد ناجی کانی، سانانی، مدیر عامل انجمن

سبز چیا، پایان بخش این مراسم نقش بسته بر افکار و

ذهن ها بود.

## نمازیه درختکاری

ئەمە چەند سائیکه ئىدىتحادىي سەنى  
پېشانگايىكى كاتى به ناوى بېشانگايى بەھارە لە

پېشانگايى ئەمرتەش دادەنىت و ھەممۇ چەشىنە

دەستداران محیط زیست از روستا های برد و رشه و

ینگیجه تعداد زیادی از افراد روستا های اطراف

دەستى بىن كردوھو سروشىتى كە ئىتحادىي

پېۋپاڭەندەي خۆي بۇ دەكتە، بەلام بە

داخەوھو پېۋپاڭەندەي كە كە ئەمسال

كە دەرسەتى بوجەتە هۆي ئازارى درەختە كانى

ناو شار، بەو جۆرەي كە تابلوى تاييەتن بۇ

دانادوھو كە بزماري پۇللىي كوتاوبىي بە

درەختە كانى ناو شاردا. ئەم شارە خەسار

دەگەيەنیت بە دارو كارېتكى دوور لە وېزدەنە.

## سەيرانگه ران ژينگە ناپارىزىن

لەو بەرى زىربارەوە رېزە دېپاتىك ھەمە، كە

پىن دەلىن بەرى بەگزادە يان بەرى زىربار،

ئەو دېپاتانە كە بە جۈرۈك نیوھ بازىنەيە كىار،

دروست كردوھو بە دەوري زىرباردا جوانىيە كى،

تاييەتن تىدايەو بە هۆي نزىك بۇون لە

زىربارو سروشىتى خۆشى ھەمىشە دەپىتە

سەيرانگا بۇ خلکى ناوشارو دېپاتانە كانى

دەپرەپەرى، بەلام بە داخەوھو كە ئىستا

دېپاتانە كانى ئەو دەپرە دىكىر بۇون لە

سەيرانگه ران و گله‌بیان همیه له شیوه‌ی

مامالە كردى خلکى له گهل سروشىت ئەو

ناوچەيەدا. ئەوان دەلىن كە گوايە شارىيە كان بە

ھىچ شىوه‌يە كە جوانى و پاك و خاونى

سروشىتى بى وېنەي ئەو سەيرانگايانە ناپارىزىن

و بە جى ھېشتنى ئەزىغانلى خواردەمەنىكايانان

دېمەنگى ناشيرين دەدەن بەو ناوچەيە.

## انجمن سبز چیا برگزار مى گىند:

### مراسىم نهال کارى بلوار زىربار

تاریخ: روز سه شنبه ۲۰/۱۲/۸۷

مکان شروع: ميدان بىسارانى

ساعت: ۱۴/۳۰



## سوشت طبیعت

زندگانی

که دوباره کبک ها باید گوش به زنگ تیر دیگری باشند، غمگینیم که دوباره تن درختان دفترچه یادداشت مردم می شوند، غمگینیم که دوباره جنگل ها در آتش می سوزند و با این اوصاف دیگر رمقی برای شادی ما نمانده است و در این زمان آرزو می کنیم که هیچ گلی شکوفه نکند و هیچ سبزه ای نروید و هیچ درختی جوانه نزند، چون اگر اوضاع این گونه پیش رود ما نیز باز تها خواهیم بود و این بار خسته تر از همیشه!!!

**دیسان باوهشی سه وزیر سه یرانگاکانی سه مریوان**  
دهیت به هیلانه‌ی ئیوه. هر وک ده زانین یه کنی له دیارده کانی شارستانیه‌ت پاراستن و بایهخ دان به ژینگه‌یه.

به مه‌بستی پاراستن و خاوین پاگرتني سروشتن جوانی سه مریوان داوا مان له ئیوه‌ی به پیز و خوش‌ویست ئه‌وه‌یه که سه یرانگاکان به مالی خو بزان و به جوانی بیپاریز.

**تکایه سه‌رنج و بایهخ بدنه‌ینه ئهم خالانه‌ی خواره‌وه:**

۱- لپ و پوپی داره کان نه شکتین. ۲- گوله جوانه کان به تاییه‌ت هه‌لله برمه که وه کوو میراتیکی جیهانی تومار کراوه، نه پنین.

۳- نهینه هوی ناگر که وته‌وهی دهور و به‌رمان. ۴- ژینگه‌مان به فره دانی خهش و خال ناشیرین نه که‌ین.

۵- سروشت به هه مو په‌له و رو ئازله کیویه کان جوانه با هه مومن بیپاریز.

۶- پاشماوه‌ی زبله کاممان له نایلوئی تاییه‌تیدا کو بکه‌ینه‌وه و له شوینی دیاری کراو دایینتین.

۷- له شوینی دانشن له سه یرانگاکان، ئه گهر کرا نه‌مام دابین.

۸- بو ئاگر کردن‌وه، له داری وشك که‌لک وهر بگرین.

۹- به هاتوچووی ماشین نه‌ینه هوی خراب بوونی سه یرانگاکان.

بسیار، عرصه را هم بر محیط زیست و هم بر نهادهای زیریط تنگ کرده این و یا با بی توجهی خود باعث شده این که نهادهای زیریط در انجام وظایف خود کوتاهی کنند. و گر نه اگر ما خود اقدام به تخریب نکنیم و یا با سکوت خود زمینه را برای آن فراهم نکنیم، دیگر نیازی به وجود نهادهای پاسدار این امر و هزینه‌های سرسام آور آن نیست. متساقنه ما همیشه در سخن بسیار می‌گوییم و حتی خود نیز از تکرار آن بیزارند اما چه کنند که زیادیم که از صبح تا شب در خیابان‌ها و اماکن تفریحی شهر نشسته و درباره بزرگترین و کوچکترین مسائل جهان اظهار نظر می‌کنیم و آه حسرت می‌کشیم که آخ نمی‌کند؟

این بار فکر می‌کنم بحث را به گونه دیگری آغاز نمایم(۱). دیگر طبیعت زیبا نیست، دیگر طبیعت آن چیزی نیست که باید آن را نگهداری کنیم، طبیعت آن چیزی است که خود وجود دارد و بنابر اینکه وجود اگر من می‌توانstem فلان کار را انجام می‌دادم. حال ما که توانایی تغییر کائنات را نداریم، توانایی تغییر رفتار خود را که داریم. آیا پاکیزه نگه داشتن محیط اطراف خود تا این اندازه مشکل است؟

یادمان باشد که با وضعیت کنونی مریوان و بستن مرز و بیکاری گسترده مشاغل مرتبط با آن، تنها آلتنتاتیوی که ما به عنوان ساکنان این شهر صد و اندی هزار نفری می‌توانیم به آن امیدی داشته باشیم، توسعه توریسم است و این را به خاطر بسپاریم که خرد ارزان کالا تها یکی از دلایل ورود مسافرین به مریوان است. بیاییم با تقویت جاذبه‌های دیگر شهرمان همچون محیطی سالم و تمیز و کوهستان‌های مملو از درخت و طبیعتی بکر، مسافرین را به شهر خود دعوت کنیم و همچنین یاد بگیریم که چگونه با مسافران رفتار نماییم، همانگونه که مردم شهر های مجاور با رفتار درست خود هر ساله پذیرای مسافران بیشتری هستند. اما ما به خاطر سود بیشتر و گران فروشی و عدم برخورد مناسب هر سال مسافر بیشتری را از شهر خود می‌راییم! باز هم بهار در حال فرا رسیدن است و مردم حال و هوای دیگری پیدا کرده اند، حال و هوایی که انسان بعد از یک خواب خوب و هنگام بیدار شدن پیدا می‌کند، همه ما منتظر رسیدن آن و رنگین شدن کوه‌ها و دشت‌ها هستیم، همه ما خوشحالیم که باز هم آزادانه و به دور از سرمای زمستان با طبیعت پیوندی دوباره می‌بنیم، اما ما دوست داران چیا غمگینیم، غمگین و ناراحت از این که دوباره فصل بهار رسید و دوباره طبیعت باید زخم های بیشتری را بر پیکر خود تحمل کند، غمگینیم که دوباره شاخه درختان قربانی آتش مردمی می‌شود که برای تفریح بیرون رفته اند، غمگینیم که دوباره در این خشکسالی، دریاچه باید چاه های بیشتری را بر تن نحیف خود تحمل کند، غمگینیم

حدود ۶ ماه است که نشریه چیا شروع به سخن از طبیعت و خوبی‌های آن کرده است، بسیار گفته اند و بسیار شنیده این که طبیعت خوب است، درخت قشنگ است، دریاچه زیباست، بدون دریاچه مریوان معنا ندارد، بدون درختان زمین بی روح است، بدون طبیعت زندگی پوچ است. ما نیز می‌دانیم که این گفته‌ها تکراریست و فریادشان تیریست در تاریکی. همه ما این چیز‌ها را می‌دانیم اما چرا باز چیزی تغییر نمی‌کند؟

این بار فکر می‌کنم بحث را به گونه دیگری آغاز نمایم(۱). دیگر طبیعت زیبا نیست، دیگر طبیعت آن چیزی نیست که باید آن را نگهداری کنیم، طبیعت آن چیزی است که خود وجود دارد و بنابر اینکه وجود دارد خود تعاملی اجباری را ایجاد می‌کند، یعنی چه بخواهیم و چه نخواهیم ما در محیطی به دنیا آمده این که پر از کوه و سنگ و درخت و آب و غیره است و حتی اگر در محیطی بیابانی و یا قطب شمال و جنوب نیز بودیم، باز محیط زیست و طبیعتی بود و خواهی نخواهی هر روز با آنها در ارتباط بودیم. این بار می‌توانیم از منظر دیگری به قضیه نگاه کنیم، طبیعت را از آن نظام معنایی که انسان خود برای خویشن آفریده است بیرون بیاوریم و آن را آنگونه که در جهان واقع است بنگریم. در واقع طبیعت خود همچون موجودی زنده در تعامل با اطراف خود به سر می‌برد و همیشه از این تعامل به بهترین شیوه در راستای رشد خود و سایر موجودات مرتبط با آن استفاده کرده است اما متساقنه همیشه در آن نظام معنایی ذکر شده، طبیعت را چون فرد علیلی فرض کرده این که باید آن را پاسداری کنیم و او را از گرند دیگران محفوظ داریم، در حالی که در واقع ما خود اخلال گر آن هستیم، ما خود هستیم که با انجام دادن کارهای نستجده و منفعت طلبانه این نظم را بر هم زده ایم. درست است که بعضی از نهادهای وظایف خود را به خوبی در این راستا انجام نمی‌دهند، از تردد قایق های موتوری در سطح دریاچه گرفته تا کسبود نیروی جنگل‌بان در مریوان و یا نبود سطل زیاله در سطح شهر و یا کسبود امکانات بهداشتی عمومی و یا حتی کوییدن میخ‌های آهنی بر تنه درختان داخل شهر برای تبلیغات نمایشگاه بهاره توسط اتحادیه و غیره، اما در واقع امر باید توجه کرد که این خود ماهستیم که با تخطی‌های

## مدوناتیکی ۴۰ لاه بوبه کری موسنی چوپی \*

یا شاسپه رد هم، یا شاسپه رد هم  
یا شایمam وه توپه رد هم

ثامام ئاسانهت وه پهنه زهردم  
توبهی نه سوچی وه ئیخلاس کهردم

بکره قه بول توبهی نه سوچیم  
بیهشی گونام یا په به په حیم

ئه وهن گیان که نشت وه نهم ئاسان که هی  
دووهم ده رجهم چه نی خاسان که هی

سینیهم، که مه نیان، من وه قه بردی ته نگ  
مازه فشار قه قه بردی سپاهنگ

چواره، تله لقین بؤ وه زفم جه ویر  
پیم بدره جواب مونکیرو نه کیر

په نجهم، کهردم که قه برم نه فشاره  
قه تری جه په حممه وه قه بر واره

شه شهم، ئه و په وه هور میزه مه حشر  
با به جه فه رزه نه داره خمه بر

جه فته، که مه نیان ترازو و میزان  
تاتا موو به موو داستان به داستان

هه شتم حه ساب که هی حیسا با یه سیر  
بیهشی گونام پاداشای بن نه زیر

نوه هم، بسپاری من وه جبره تیل  
جه پردی سرات پی بؤ وه ده لیل

پی بؤ وه ده لیل بگیره ده ستم  
مه بادا ده زه خ بکه ره قه ستم

چه نی حوریان که ریم هه منشین  
حه سانات مه بؤ حه سه نه هه سه ن

\* هم شیعره تایستا له هیچ شوینیک بلاؤ نه کراوه وه وه وه  
یه کم جار له لاین چیاوه بلاؤ ده کریته وه

راستین نهالهای خود باشیم. در هفته درختکاری همراه کودکان خود به دامنه کوههای زاگرس رفت و درخت امید بکاریم.

غم خوار زاگرس: عبدال...بلواسی

«به نام آفریدگار زاگرس بکر»

باز هم اسفند آمد و زمزمه بهار و زنده شدن چندین هزار باره زاگرس به گوش ساکنان و صاحبان زاگرس رسیده است. البته تنها زاگرس زنده تحواهد شد. اما من زاگرسی هستم که درد زاگرس را با جان و دل حس می کنم.

در هفته درختکاری به یاد سال های دستان و شعر زیای (درختکاری) می افتم:

**به دست خود درختی می نشانم**

**به پایش جوی آبی می کشانم**

به امید روزی که درخت آرد برگ و باری و بسازد بر سرش شاخساری. یادش به خیر؟!

یا ما جزی از بی لطفی بزرگان نمی دانستیم. یا واقعاً آنان آنقدر هم بی تفاوت نبودند، آخر آن روزها زاگرس صفاتی دیگری داشت. اما افسوس با بزرگ شدن ما انگار درختان و جنگلهای زیای میراجی و قله برد و به کلی زاگرس پیر در امان نیستند؟! ای دیار کهن، ای سرزمین سبز، ما کم لطف هستیم و نا آگاه! اما مشولین حکومتی چرا؟! آنانی که اکثراً دارای مدارج بالای تحصیلی در زمینه زیست محیطی و حفاظت از این منابع زیای خدادادی هستند. آنها

که می دانند با نابود شدن جنگل، ما و آنها با هم نابود می شویم. آنانی که نان این جنگل بر سفره هایشان است. باید بدانند این جنگل در روز قیامت در دادگاه خداوند زاگرس از تک تک آنها شکایت خواهد کرد و آنان را به پای میز محکمه عدل الهی خواهد کشاند. همین امثال بود که جنگل های اطراف مریوان و اکثرآ شهرهای کردستان به دست نادان های از خدا بی خبر به آتش کشیده شد و همه شاهد بودیم که از بودجه های کلانی که برای حفاظت از جنگل ها بر آورد می شود خبر آن چنانی نبود و آن چنان که باید و شاید کسی کاری نکرد و اگر هم کاری انجام شد زیاد مؤثر نبود. اما ای کودکان دیروز، ای آنها بی که در دوران دستان با دستان کوچک و قلب های صاف و ساده نهالی کاشته اید، بیایید با کودکی هایمان تجدید میثاق

۱- خوردن صبحانه ۲- غذا خوردن پیش از خواب ۳- بر خوری ۴- گرسنه ماندن ۵- انجام کاری دیگری به همراه غذا خوردن ۶- سریع خوردن ۷- آب نخوردن به اندازه کافی ۸- خوردن میوه و سبزیجات به میزان کافی ۹- خوردن تنقلات هنگام گرسنگی.

### ۹ اشتباه رایج در تغذیه نوجوانان

۱- نخوردن صبحانه ۲- غذا خوردن پیش از خواب ۳- بر خوری ۴- گرسنه ماندن ۵- انجام کاری دیگری به همراه غذا خوردن ۶- سریع خوردن ۷- آب نخوردن به اندازه کافی ۸- خوردن میوه و سبزیجات به میزان کافی ۹- خوردن تنقلات هنگام گرسنگی.

دستان همیگر همراه با انجمن سبز چیا نگهبانان



آزار مندرج در ویژه نامه چیا لزوماً نظر گردانندگان نمی باشد.  
چیا در اصلاح، ویرایش و تلخیص مطالب آزاد است.  
مطلوب ارسالی بازگردانده نمی شود.  
مطلوب خود را به صورت تایپ شده و بر روی CD ارسال نمایید.  
اصل مقالات ترجمه شده همراه با مقاله ارسال شود.  
آدرس: مریوان، جنب میدان میوه و تره بار شهواری تلفکن: ۰۷۵۳۲۵۰۹۷۲

صاحب امتیاز و مدیر مسئول:

انجمن سبز چا

شورای سردبیری:

ایرج قادری، سیوان بهمنی، عرفان حسینی، محمد دانش،  
یان نیک بیرون

همکاران این شماره:

کوسار سلیمانی، محمد صالحی، هیرو دانش، سحر سلامی

صفحه آراء:

محمد غرب فیضی

شماره تماس ۰۹۳۶۶۴۵۹۱۰۵

## بیام مردم

### انجمن زنان راه سبز

تشکلی زیست محیطی است در استان کردستان که فعالیت خود جوش، مستواه و داوطلبانه خود را از سال ۱۳۷۷ بطور غیر رسمی شروع و سرانجام در بهمن ماه ۱۳۷۹ موفق به ثبت و اخذ مجوز رسمی از وزرات کشور گردید (۸۰/۵/۴-۷۰).

جمعیت در ابتدا با انتکاء و پشتونه مستولیت بشر دوستانه خود و ترس از عدم امانتداری نسل حاضر در قبال نسل آینده با پخش بروشورهای آموزشی و اطلاع رسانی کار خود را آغاز نمود.

راه سبز هدف اصلی خود را آموزش می داند. امید است با ایجاد حساسیت در زندگی روزمره مخاطبین اثر گذار بوده و بتواند حاصل فرایند آموزشی را به حفظ محیط زیست و توجه به امانتداری میراث طبیعت سوق دهد. کمیته ها: انتشارات، برنامه ریزی و طرح، بحران، آموزش و برنامه های نمادین، ورزش مناسب با محیط زیست، روابط عمومی.

فعالیتهای انجمن زنان راه سبز تا سال ۱۳۸۸ هشتگ در نشست های استانی و خارج از استان در مناسبات های زیست محیطی.  
راه اندازی حرکت نمادین پاکسازی در کوه آیدر و اطراف سد قشلاق.

\* برگزاری کارگاه های آموزشی استانی.  
\* شرکت اعضاء تشکل به منظور آموزش و دستیابی به مهارتنهای NGO<sup>۳</sup> در خارج از استان.  
\* برگزاری همایش.

\* انتشار دو پوستر  
\* مشارکت در برگزاری کارگاه های توامند سازی NGO<sup>۴</sup> در سطح کشور با حمایت سازمان حفاظت محیط زیست و دفتر GEF/SGP از سازمان ملل متحد در سه منطقه ایران «زاگرس- شمال تهران».

\* مشارکت در برگزاری کارگاه پیشرفت روش کار مشارکتی در سطح محلی با حمایت GEF/SGP در تهران و بانه.

انتشار دو بیانیه «دریاچه زریبار را قربانی نکند و ضیافتی از سرب داغ برای پرندگان مهاجر».

### بههاره

سهرماو سوّله، جهباره  
نهورۆز موژده، بههاره  
کول له گولزار، قهتاره  
پرووناک مانکى، ئەباره  
زىن به خش تىشكى، هەتاوه  
زىستان باوى، نەماوه  
پە شەپۇل ئاو، شەتاوه  
كۆتر وا بە، سەماوه

لاس و خەزان، لەم ناوە  
ئەشقى دلىان، پە تاوه  
كاني و بەوبار، پە ئاوه  
چنور وەك زۆلە، زۆر خاوه  
پەلکى زىرىن، چەماوه  
بۇ پېرۋىزى، ئەو كاوه  
قەقىبووى كەو، دىرەواه  
بەهار بۇ زىن سەرچاوه

باقى سەفارى (مسگەر)

- از ارگانهای ذیریط می خواهم که جلوی ماشین هایی را که در داخل کوچه ها اقدام به فروش اجناس خود می نمایند، بگیرند زیرا آسایش شهر وندان و بیماران را مختل کرده اند.  
(ابراهیمی از بلوار معلم)

- از شورا و شهرداری می خواهم که برای کنده کاری داخل کوچه ها، که وضعیت بحرانی دارند چاره ای بیاندیشند. از کنده کاری بعضی کوچه ها ۱۵ ماه می گذرد!

(بیزدانی)  
- از شهرداری می خواهم هرچه سریعتر و قبل از ورود مسافرین به مریوان نسبت به بازسازی و آماده ساختن محوطه تفریحی زریبار اقدام نماید.  
(یک راننده مریوانی)

- چرا ارگان های مریوطه نسبت به ساماندهی ماشین های جلوی بازارچه سربوشیده که ترافیک شدیدی بوجود آورده اند، هیچ اقدامی نمی کنند؟  
(عنایتی)

- از شهرداری می خواهم نسبت به تمیز کردن صندلی های ایستگاه های تاکسی اقدام نماید، و از همشهریان عزیز خواهشمند از چسباندن تراکت و اعلامیه بر روی آنها خودداری نمایند.  
(حسینی)

